

VĚTRNÍK

Vydává MěstNV ve Vysokém n. Jiz. s aktivem kulturních pracovníků

BŘEZEN č.3 - 1985

František Hrubín

Mánesův orloj

B ř e z e n

Mezi sněhem zelená se tráva,
sníh se ztrácí v jarních potůčkách,
oráč střípky ledu zaorává,
zima už má ze sluníčka strach.

Moje píseň čeká na skřivana,
aby se mnou zpíval o jaru.
Vydechni si, země lemovaná
horami tam v modrém oparu!

Hory, včera bílé závějemí,
nyní modrají se na blízku.
Moje rádlo kypří jarní zemi,
horko oráči i želízku.

MDV 8. BŘEZEN

Motto : Matka je spravedlivá jako život,
jako příroda...
všechny děti jsou blízké jejímu srdci,
je-li to zdravé srdce.

M. Gorkij

8. březzen se stal svátkem všech pokrokových žen celého světa. Zrodil se na mezinárodním sjezdu socialistických žen v Kodani, kdy r. 1910 bylo rozhodnuto, aby 8. březzen byl výrazem boje proti útlaku a diskriminaci, boje za práva a demokracii žen, za společenský pokrok a mír. Ani nadále neztrácí Mezinárodní den žen na aktuálnosti revolučního odkazu počátků, přestože během desítek let došlo v naší socialistické společnosti k posunu společenského přínosu a významu žen.

Dnes ženy hrají důležitou roli v hospodářství země, ale jejich úloha ve výchově nové generace je nenahraditelná a neopustitelná. Žena však zůstává i přes svou samostatnost v dnešní technické době věčnou inspirátorkou krásy, nositelkou něhy a lásky a především dávkyní života. Proto bychom tento den neměli zapomínat na květiny a slova díky a uznání.

V našem městě proběhly oslavy Mezinárodního dne žen ve středu 6. března ve společenském sále požární zbrojnice. Po úvodních verších zazněla slova uznání a díky z úst předsedy MěstNV s. Pičmana. Největší úspěch sklidily v kulturním programu děti z mateřské školy. Svým vystoupením přispěly ke svátku žen i žáci základní školy a svezáci středního odborného učiliště; doménou žen je moderní gymnastika, proto závěr večera patřil právě cvičenkám gymnastického oddílu TJ Jiskra. Spokojenost plného sálu návštěvníků byla pak tou nejlepší odměnou všem, kteří společně přispěli k oslavě tohoto dne.

-hej-

Na četné dotazy našich čtenářů, kdo se podílí na grafické úpravě našeho zpravodaje, odpovídáme, že obrázky ochotně maluje Honza Hejral z Vysokého. Využíváme této cesty, abychom mu jménem redakce poděkovali za spolupráci.

Tělovýchovná jednota Jiskra Vysoké nad Jizerou je největší složkou Národní fronty v našem městě. V současnosti má 495 členů, z toho 130 dětí a 44 mládeže. S výsledky její sportovní a brigádnické činnosti se můžete seznámit ve zkratce v dnešním čísle. Zájemci o sportovní dění si mohou vybrat mezi oddílem moderní gymnastiky, fotbalovým, volejbalovým, lyžařským- Český SKI KLUB, základní a rekreační tělovýchovou a turistickým odborem.

Začneme dnes jubilujícím oddílem moderní gymnastiky, který oslavil 10 let své činnosti, přesto už dosáhl výborných výsledků. Trenérka Věra Ševčíková a Edita Šinkorová věnují pozornost 37 děvčatům. V přípravce získává 21 děvčátko ve věku 3-10 let znalosti a dovednosti ze základů gymnastiky. Ve druhé skupině cvičí 16 technicky vyspělejších cvičenek. V okresní soutěži žactva patřilo v loňském roce prvních pět míst vysokým gymnastkám, v krajské soutěži pak Vaverková Z. obsadila 8. místo; ve III. výkonnostní třídě /VT/ obsadila Štilerová H. prvé místo v okresní soutěži, v krajské pak deváté. Šinkorová E. ve II. VT se stala krajskou přebornicí za 1. místo a Jandurová P. v I. VT v téže soutěži vystoupila na 3. žebříček. To jsou úspěchy, za něž se nemusí stydět ani daleko větší jednota se širší oddílovou základnou.

V základní a rekreační tělovýchově cvičí celkem 113 cvičenců pod dohledem 11 cvičitelů. Spartakiádní sklady nacvičují pouze ženy a mladší žákyně. Ostatní složky žactva se nacvičují ve škole a předškoláci s rodiči v mateřské škole. Škoda, že pro letošní rok chybí cvičitelka právě pro tuto nejmenší kategorii, kde děti získávají svůj vztah k pohybu.

Fotbalový oddíl v loňském roce odehrál přesně 98 zápasů; stal se organizátorem plnění odznaků zdatnosti. Družstvo minizačků skončilo pod vedením trenérů L. Petrušky a J. Mařatky na 5. místě, družstvo žáků až na deváté příčce žebříčku a ani u dorostenců není situace s osmým místem potěšitelnější. Nejlepšího umístění dosáhlo družstvo mužů, svým třetím místem dávají naději na světlejší časy vysokého fotbalu. Je však nutné zamyslet se nad pečlivější přípravou v tréninkovém období. Kázeň se musí zvýšit i v zápasech, přestože se fotbalový oddíl potýká s nedostatkem trenérů a hráčů. Špatným dojmem působí fotbalové hřiště se svým okolím. Pracovitě ruce nebudou moci zahálet a vysoké fotbalové hřiště se pak stane důstojnou reprezentací své jednoty. S aktivní činností se definitivně rozloučil po 23 letech R. Doubek; nadále však bude pokračovat ve funkcionářské a trenérské práci.

Vysokou aktivitou ve své činnosti se může pochlubit Český SKI KLUB, kde pracuje úsek běhu a sjezdového lyžování. Na úseku běhu pod obětavým vedením Z. Seidla dosáhlo 8 žáků, 4 žákyně, 1 dorostenka, 4 dorostenci a 6 mužů pěkných výsledků; největší úspěch zaznamenal M. Morávek ml., který se probojoval na přebor ČSSR. Úsek běhu a jeho svěřenci mají na svém kontě jednu I. VT, tři II. VT a šest III. VT. V přípravném období si vavříny úspěchu z oblíbených přespolních běhů přinesli P. Krob, J. Šíkola a R. Čivrný.

Na úseku sjezdového lyžování pracuje pět trenérů, kteří mají "plné ruce" práce se zajištěním doprovodu všech nutných závodů při tak rozdílném věku a kategoriích svých svěřenců. Ti si "vyjeli" tři I. VT, čtyři II. VT a jednu III. VT. Podíl na úspěších zimní sezóny má i poctivá letní příprava obohacená týdenním soustředěním v červenci. Je při účasti 16 dětí a 6 dospělých

hodnocena vysoce kladně a tělovýchovná jednota bude i nadále akce tohoto druhu plně podporovat.

Jako organizátor se SKI KLUB osvědčil u devíti závodů, což přináší velkou zátěž pro funkcionáře i rozhodčí. Ani brigádnické činnosti nezůstal SKI KLUB nic dlužen. Věnoval se údržbě sjezdových i běžeckých tratí, ve stínu zůstávají skokanské můstky - žakovský a dorostenecký i se svým okolím. Přestože není v lyžařském oddílu úsek skoku, musí se dbát o údržbu stávajícího zařízení pro skoky i do budoucna. Na lyžaře čeká práce na všech stranách.

Turistický odbor TJ má v současnosti 84 členy, z toho 17 dětí soutěží pod vedením J. Bartoníčkové o titul vzorný. Členové se zúčastnili 29 akcí, mezi nejpilnější patří J. Jirouš s více než tisícem našlapaných kilometrů. Největšími akcemi pro turisty jsou tradiční pochody pořádané vysockými "Ve stopě první středoevropské padesátky" a "Jarní pochod krajem zapadlých vlastenců". Turisté nadále vzorně dbají na značkování cest, údržbu naučných stezek a úspěšně soutěží o titul vzorný odbor I. stupně.

V oddílu odbíjené pracuje s 24 děvčaty ve třech družstvech ing. Vaváček; A a B družstvo hraje okresní přebor a v družstvu C zkoušejí své umění začátečnice. Důkazem kvalitní trenérské práce je 1. místo družstva A a 4. místo družstva B v okrese. Družstvo žen díky obětavé práci trenéra J. Matury se vypracovalo až na 3. místo v krajské soutěži, nadále však zůstává velkým problémem úzký kádr hráček, který by svým rozšířením pomohl při obhajobě titulu vzorný oddíl III. stupně.

Tolik o činnosti oddílů a odborů. Zbývá ještě zmínka o provozu lyžařského vleku. Na sezónu je dobře připraven díky pečlivosti členů TJ. Při údržbě a úpravě sjezdových a běžeckých tratí se plně osvědčila nová rolba LAVINA. Tato investice se vrátila téměř okamžitě vzhledem k poloviční úrazovosti sezóny loňské oproti minulým. Ani druhé zařízení TJ nezahálelo; ubytovna byla po celý rok plně vytížena, stejně tak tělocvičny sál. Pro kvalitnější služeb školám v přírodě bude třeba stávající zařízení rozšířit o nové objekty. Na letošní rok čeká na své kompletní dokončení volejbalové a univerzální hřiště, prostory pro tenis, u vleku zbývá postavit hospodářský objekt s garáží a sklady. Nelze opominout ani stálou údržbu dalších tělovýchovných zařízení.

Všem členům TJ Jiskra náleží poděkování za jejich obětavou práci, především pak manželům Ševčíkovým za jejich starost o tělocvičnu a ubytovnu, ing. Morávkové, která vzorně plní odpovědnou a náročnou funkci hospodářky a pokladní tělovýchovné jednoty. Za rok 1984 počet brigádnických hodin na údržbě a výstavbě včetně hodin cvičitelů, trenérů a organizátorů dosáhl čísla 9.295. Potěšuje, ale zavazuje ke zvýšení a zlepšení celkové činnosti TJ Jiskra Vysoké nad Jizerou na tomto úseku společenského života.

/ zpracováno na základě zprávy výboru TJ Jiskra o činnosti za rok 1984/

- hej -

Divadlo a hudba

Loňský rok nedal zehálet divadelnímu souboru Krakonoš, tanečnickému kroužku, hudebníkům z Větrovky a JH Sextetu.

Znova se úspěšně zopakovala podkrkonošská lidová hra se zpěvy "Komedije vo dvouch kupcích a židoj Šilokoj", celkem 13x. Vyjelo se s ní i do světa, na Týden divadelní tvorby v Turnově, na krajskou přehlídku do Lomnice nad Pop., do Jablonce nad Jiz.; na podzim pak na pozvání přátel na závěr Radonického podzimu a dvě představení shlédli diváci v Mělníce. Na besedu s ochotníky přijeli pozvání autoři - hudební skladatel M. Balling a dr. J. Kolár, dále pak dirigent Národního divadla J. Kuchinka a režisér Realistického divadla K. Palouš. Ještě na podzim se horlivě diskutovalo, tentokrát s hosty z NDR a SSSR.

Společným dílem ochotníků a muzikantů byla akce věnovaná skončenému Roku českého divadla a začínajícímu Roku české hudby I. muzikantsko-ochotnický bál, který byl svou náplní určen pro milovníky dobré zábavy.

Tradiční akcí se stala okresní loutkářská přehlídka. Zdejší soubor zajistil pro účastníky vhodné podmínky, technickou pomoc, občerstvení po celý den a ještě odehrál vlastní představení před naplněným sálkem. Ani letos nezahálela "malá estrádní skupina". J. Běhm, M. Hejralová a S. Hubačiková stačili pobavit téměř 300 diváků na čtyřech místech okresu.

V souborech se pamatovalo i na kulturně politická výročí. Svůj podíl měl DS Krakonoš při oslavách Vítězného února, VRSR a svátku žen. Větrovka zase vyhrávala při májových dnech do pochodu i do poslechu. Na loňský rok připadlo výročí PO SM. Ve spolupráci se střediskovou knihovnou bylo připraveno soutěžní odpoledne pro starší žáky, které doprovázela hudební skupina JH Sextet. Pro první stupeň ZŠ sehráli loutkáři hru M. Mareše "Vodníčku, vrať se".

40 let, která uplynula od Zvláštního soudu ve Vysokém, se připomněla Pietní vzpomínkou. Vyžádala si od souborů mnoho práce, sbor nacvičil písně, Větrovka doprovázela průvod k odhalení pomníku deseti obětem tohoto soudu, při vernisáži zněly verše. Nejvíce hodin stálo divadelní představení sovětského autora B. Vasiljeva "A jít je zde tichá". Zajímavá inscenace se stala důstojnou tečkou celého dne.

A už se přiblížila doba léta, ale ještě před tím odjel plný autobus do Strážkovic na tematický zájezd. Čím jiným by mohl být naplněný zájezd divadelníků než divadlem? Za dva dny shlédli na otáčivém hledišti v Českém Krumlově Tylova Strakonického dudáka, v přírodním areálu Trocnova Prodanou nevěstu, v divadelku Strážkovických Jiráskovu Vojnarku a na rozloučenou pro hosty z Květné a domácí ze Strážkovic uvedli Vysočáci zdramatizovanou poudačku J. Buchara "Valná hromada". Stačili však ještě navštívit další kulturní památky i velkou zvláštnost - jediné otáčivé hlediště v přírodě, zbudované amatérskými ochotníky v Týnu nad Vltavou.

Červenec a srpen, čas prázdnin a dovolených, ne ale pro tanečníky a muzikanty. Už 1. července odjeli na vystoupení k Pleskotovu mlýnu u Turnova, pak na Krakonošovu tržnici do Roztok u Jilemnice. Aby Vysočtí nepřišli zkrátka, zopakovala Větrovka s tanečním kroužkem svůj program na "Letním podvečeru" u Krakonoše, na podzim pak ještě v Pasekách a při oslavách 100 let n.p. Vertex Hradsko ve Víchové nad Jiz.

Spolupráce s Vlastivědným muzeem se udržuje při vystoupeních na vernisážích, v loňském roce k nim přibýlo 130 hodin strávených na instalaci lákavé výstavy "60 let loutkové scény", která stále ještě přitahuje návštěvníky zdaleka i blízka, a výstavy o 15.ročnicích Národní přehlídky. A tak jsme se dostali až k největší zátěži v roce - Národní přehlídce vesnických a zemědělských divadelních souborů. Svůj nemalý podíl odvádí i Větrovanka při svých každodenních koncertech a taneční kroužek. Dnes už valná většina návštěvníků a diváků si alespoň zhruba uvědomuje, co vše musí členové DS Krakonoš zastihnout při své celodenní péči o přijíždějící soubory a hosty. Loňského roku se dostalo zdejšímu ochotníkům veliké cti, byli vybráni, aby zakončili jubilejní 15.ročník představením "Komedie vo dvouch kupcích a židoj Šilokoj". Na tucet opon ve vyprodaném sále obou představení přesvědčilo diváky, že náš soubor "umí". Závěrečný večer na rozloučenou "Sejkorák" vyčerpával pak poslední zbytky sil. Národní přehlídka včetně brigád před zahájením a po skončení této kulturní akce stála 6.103 dobrovolných hodin.

Nesmíme zapomenout, že do okolí pravidelně vyjížděla auta, aby Vysočáci shlédli inscenace okolních souborů, a nebylo by léto létem bez návštěvy Jiráskova Hronova.

Ve spolupráci s okresním kulturním střediskem Semily proběhl zajímavý seminář o jevištní řeči s poměrně slušnou účastí. Po celý den zasvěcoval do tajů krásné české řeči osvědčený lektor Ludva Němec z Bystřice u Benešova. Od počátku roku navštívila Marie Hejralová 24x rekree ty z Větrova, aby s nimi pohovořila o vysockém divadle, muzice, l.,žování, přírodě, zdejších jídlech, zvycích, oblékání, dějinách města a dalším, vždy podle zájmu besedníků. Pro pobavení "přepovídá" úsměvné historky ze života našich lidí, jak je zachytilo pero Kutiňové, Kubátové, Duchara, Háška a dalších.

Vzhledem k rekonstrukci elektroinstalace v divadelní budově Krakonoš došlo po přehlídce k uzavření celého objektu, pouze hudební kurs nadále vyučuje. Na 20 žáků získává potřebné znalosti ve hře na klavír, kytaru, klarinet, lesní roh a zobcovou flétnu. První žáci už mají za sebou i nováčkovské krůčky v dechovém souboru o májových oslavách. Vedle Větrovanky však nezapomínal ani taneční hudební soubor JH Sextet a účinkoval i za hranicemi okresu.

Rok plný činnorodé práce na kulturním poli se nachýlil ke svému konci, přesto se společně sešli muzikanti a ochotníci ještě na odpolední pro důchodce. Naplnili ho písněmi, tancem, sehranou poudačkou "Valná hromada" a koledami pro vánoční pohodu. Tradiční rozloučení s rokem o dlouhé noci mělo tentokrát netradiční ráz - generálový chvat a nervozita byly odloženy na příští rok a jen se vzpomínalo u filmů K.Kubíčka na pěkné chvíle s divadlem.

Na 30 činných členů DS Krakonoš hrálo u srdce vědomí, že 14.385 hodin za rok 1984 přineslo své výsledky a stalo se i pobídkou do nelehké práce následujícího roku. Za radost a pohodu, kterou společně rozdávali divadlem a hudbou celý rok, patří muzikantům a ochotníkům z Vysokého od 12.tisíc posluchačů a diváků DÍK.

- hej -

Z á k o s t e l í před požárem roku 1834

V lednovém a únorovém Větrníku jsem se pokusil vylíčit, jak vypdalo vysoké náměstí před zhoubným požárem roku 1834. Tentokrát se obrátíme do části našeho města, která se požárem nejvíce změnila. Bylo to takzvané Zákostelí, to je především ulice směřující k Hradsku. Byla to jediná ulice, která nevycházela z náměstí, kde se křižují hlavní dálkové spoje města se světem. Ale přece asi již v počátcích města, někdy po polovině 14. století byla tato ulice významná, protože směřovala k tehdejšímu sídlu vrchnosti, hradu Nístějce, a k mlýnům na Vysokém / nebo také Hradském či Farském / potoce. Ředitel Zajiček ji nazýval Mlýnskou.

Tato ulice ohraničovala ve Vysokém jediné dva domovní bloky městského typu. První mezi ní a ulicí Koprachtickou, oddělený od druhého, většího uličkou, spojující tyto dvě ulice. Tento druhý byl dále ohraničen ulicí s jednostranným zastavěním, obráceným k jihu. Uvnitř těchto bloků byly zřejmě jen dvorky, které stačily domácnostem řemeslníků, ale byly příliš malé, než aby zde mohly stát stodoly a stále větších zemědělských usedlostí. Také skutečně podle zaměstnání majitelů domů v této části Vysokého před požárem to byla čtvrť řemeslníků. Bydlelo zde, pokud se dalo zjistit, vedle dvou kostelníků, 5 ševců, 4 krejčí, 3 truhláři, po dvou pekařích, řeznících a tkalcích, jeden hostinský, obchodník s koží, bednář, hodinář a barvíř.

Zákostelí, jak jsme si je vymezili, to je oba zmíněné bloky a levá strana ulice k Hradsku, mělo daleko početnější i když většinou drobnější zástavbu než náměstí. Nebudeme proto uvádět jména majitelů všech domů před požárem, ale omezíme se na to, jak požár a výstavba po něm tuto část Vysokého změnila. Překvapující je, že v této čtvrti nebylo po ohni postaveno celkem 17 stavení. Jejich popisná čísla obdržely domy později / i teprve nedávno / většinou zcela jinde postavené.

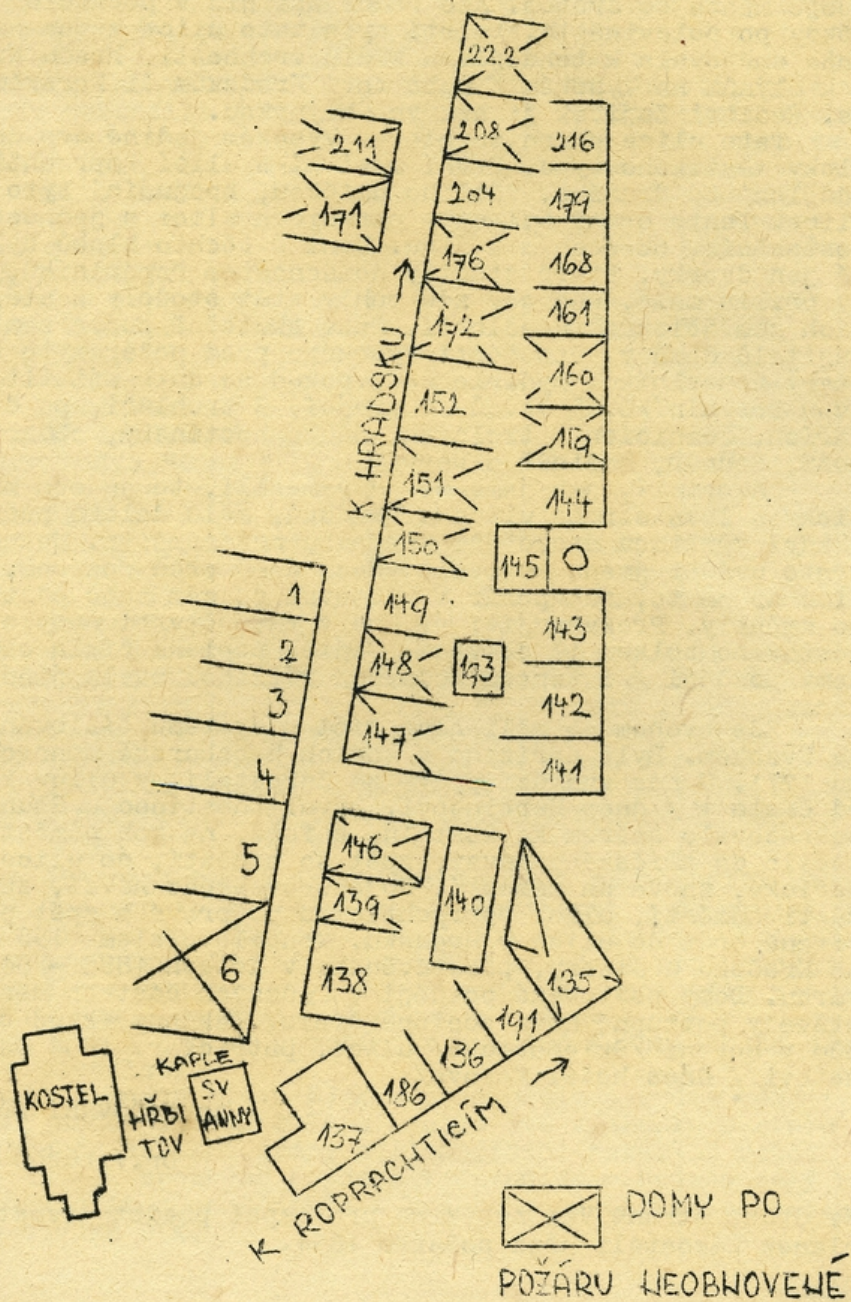
Zde bychom si měli něco říci o systému číslování domů ve Vysokém. Bylo nařízeno v zemích habsburské monarchie roku 1771. U nás vychází právě ze Zákostelí, z ulice k Hradsku od čísla 1 / dnes Martincovi, bývalý hostinec u Slunců /, pokračovalo směrem ke kostelu, k faře, na roh náměstí, odbočilo do tříšského návsi, zpět do náměstí, do ulice Skleňářické, znovu na náměstí, do staroveského návsi, zbývající části náměstí, ulicí Koprachtickou po pravé a zpět po levé straně opět do ulice v Hradsku. Končilo číslem 156 mlýnu na Hradsku u Jizery, přestavěného v letech 1883 - 84 na továrnu. Domy postavené později v různých částech města dostávaly postupně nová popisná čísla. Tak například č. 157... dům v Hoření / Skleňářické / ulicí, patřící r. 1834 Janu Karinetovi / dnes hotel Morava /.

/ pokračování příště /

Dr. V. Lukáš

Na druhé straně Vám nabízíme pro lepší představivost pláněk Zákostelí před požárem 1834.

VYSOKÉ ZÁKOSTELÍ PŘED R. 1834

Nové knihy

Belletria

Příběh lásky ličí historický román F.Neužilá z 9.století REZENSKÉ ORTELY.

Humoristické povídky HOLUBNÍK NA ODVRÁCENÉ STRANĚ MĚSÍCE / Devatero příběhů z vedlejšího světa a odjinud/ napsal M.Skála.

V.Šimáček a DVANÁCTERÁK Z MORAVY nás zavádí na Šumavu mezi lovce jelenů, muflonů, divočáků a jiné zvěře.

V době po bitvě na Bílé hoře se odhrává román P.Kožíka ŠAVLE A PÍSEŇ.

Americký autor S.Below vypráví v DOERODRUŽSTVÍ AUCIHO MARCHE o exotických končinách a rozmanitých společnostech.

Groteskní román britského spisovatele J.Caryho KOPYTEM DO HLAVY je příběhem umělce.

Historický obraz Provensálska v období epidemie cholery podává J.Giono v románě HUSAR NA STŘEŠE.

JEN JEDNOU DOSTAT ŠANCI P.Frybové je příběhem 17letého chlapce.

Utopický román německého autora W.Steinberga MEZI RAKVÍ A ARARATEM vychází v edici 13.

Populárně naučná

VESMÍRNÍ SOUSEDE NAŠÍ PLANETY od Z.Kopala se zabývají soustavou planet a otázkou vzniku života na Zemi a její tváří v budoucnosti.

NEPRODAL JEN KARLSŤTEJN - literární koláž o Harry Jelínkovi zpracovali A.Bělohávek a K.Dobeš.

Kniha L.Brábíka FAKÍR doplněná fotografiemi pojednává o J.Holečkovi, našem nejlepším brankáři ledního hokeje.

Rakouský horolezec R.Messner, který leze sám a bez kyslíkového přístroje, zaznamenal své zážitky z výstupu v knize EVEREST.

Průřez celoživotní tvorbou známého karikaturisty, kreslíře a ilustrátora J.Wintera- Neprakty vychází pod názvem 929 x.

PŘEHLED ASTRONOMIE O.Hlada a J.Palouska je doplněn obrázky.

Literatura pro mládež.

A.N.Afanasjev je autorem RUSKÝCH LIDOVÝCH POHÁDEK.

V edici první čtení vychází příběh o dvou dětech maďarské spisovatelky K.Nagyové JEDNIČKA Z PROVÁZKU.

O ZLATÉ RYBCE a jiné slovenské pohádky, říkadla, lidová rčení a hádanky jsou bohatě ilustrované.

Cesty po Kanadě, Havajských ostrovech a Kubě ilustrátora 19.století B.Kroupy ličí O.Janka v knize ZLODĚJ SNŮ.

JAK SE LÍHNE SMÍCH A RODÍ PLÁČ - o filmařích, filmování a práci filmového studia Barrandov napsal A.Joneš.

I.Ř.

Střediskové kulturní zařízení ve Vysokém nad Jiz. zve všechny milovníky dobré muziky a zábavy na koncert folkové skupiny "Kantoři" z Hradce Králové, který bude v pátek 19.dubna 1985 od 20,00 hod. v požární zbrojnici ve Vysokém. Jejich program čerpá z tradic našeho kraje a je uváděn pod názvem

K r a k o n o š ů v r o k.

Přijďte se podívat a pobavit!